

Очікування на наступні 12 місяців¹

Банки очікують, що у 2019 році зростатиме кредитування та збережеться приплив фондуювання. Збільшення корпоративних кредитів прогнозують 74% опитаних (баланс відповідей становив 41%²), а кредитного портфеля домогосподарств – 62% (54%). Фінустанови сподіваються на підвищення якості кредитів і бізнесу, і населення (34% та 30% респондентів відповідно). 66% (51%) банків очікують, що вклади населення зростатимуть. Це найоптимістичніші сподівання за весь період проведення опитування. 67% (39%) респондентів розраховують на приплив коштів бізнесу.

Попит

У IV кварталі минулого року попит корпорацій на кредити в цілому зріс – це зафіксували 49% (24%) опитаних. Найбільше бізнес цікавився короткостроковими та гривневими кредитами. На думку банків, основні рушії попиту – зростання потреб підприємств у коштах на поповнення оборотного капіталу та інвестиційні потреби, а також проведення реструктуризації боргів.

За оцінками 44% (27%) респондентів, попит населення на споживчі кредити зріс. Це зумовлено покращенням споживчих настроїв та зростанням витрат на товари тривалого вжитку. Водночас можливості фінансувати витрати з альтернативних джерел не впливали на попит населення на кредити, як було раніше. 89% опитаних вказали на зменшення чи незмінність попиту на іпотеку. На думку респондентів, це зумовлено доступністю кредитів від інших банків.

Фінустанови очікують, що в I кварталі 2019 року збільшиться попит на корпоративні та споживчі кредити: баланси відповідей становили 13% та 14% відповідно. Найбільше зростання попиту бізнесу прогнозується на кредити МСП (баланс відповідей – 31%). Значних змін у попиті на іпотеку респонденти не сподіваються.

У IV кварталі 23% банків оцінили рівень закредитованості бізнесу як високий. 38% респондентів вважають значним боргове навантаження великих підприємств. 85% банків визначали боргове навантаження на МСП низьким або середнім. 15% опитаних вважали закредитованість домогосподарств вищою від середньої.

Умови кредитування

У IV кварталі банки підвищили стандарти схвалення заявок на кредити бізнесу в цілому. Насамперед ідеться про кредити великим підприємствам та довгострокові позики. Основними причинами респонденти назвали погіршення очікувань, зокрема курсових та економічного розвитку. Уперше за чотири квартали банки підвищили стандарти для МСП – баланс відповідей становив 9%. Мотивом для цього вони назвали погіршення курсових очікувань та підвищення ризику застави. У I кварталі фінустанови планують незначно послабити стандарти кредитування бізнесу, найсуттєвіше – за кредитами МСП.

Банки знижують рівень схвалення заявок на кредити бізнесу два квартали поспіль. Це супроводжувалося підвищенням жорсткості цінових та нецінових умов видачі кредитів. Серед них домінувало підвищення відсоткових ставок.

Вимоги до позичальників у сегменті споживчого кредитування не змінилися. В іпотечному сегменті 92% опитаних банків не змінили стандарти кредитування. Респонденти очікують, що у I кварталі вимоги до кредитних заявок незначно підвищаться в іпотечному сегменті й переважно не зміняться у споживчому.

У IV кварталі рівень схвалення заявок на споживчі кредити зріс. Про це повідомили 23% опитаних банків (баланс відповідей становив 11%). Водночас в іпотечному сегменті рівень схвалення заявок не змінився (89% респондентів). Близько чверті банків повідомили, що внаслідок зростання відсоткових ставок їхня політика у видачі як споживчих, так іпотечних кредитів стала жорсткішою.

Ризики

За оцінками великих банків, у IV кварталі 2018 року кредитний ризик зріс: баланс відповідей становив 25%. Натомість знизилися процентний, валютний та ризик ліквідності: баланси відповідей становили -10%, -6% та -3% відповідно. Операційний ризик в більшості опитаних банків не змінився. У I кварталі 2019 року банки очікують дальшого збільшення кредитного, валютного та операційного ризиків та розраховують на зниження ризику ліквідності. За їхніми прогнозами, процентний ризик не зміниться.

¹ Інформація про Опитування наведена на стор. 11.

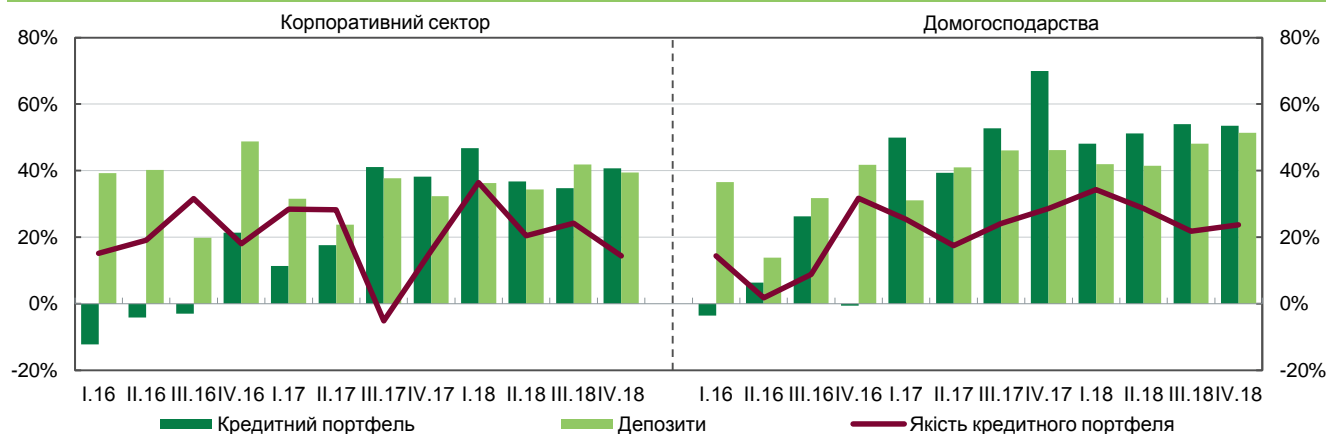
² Тут і далі відповіді респондентів не зважені: 1 банк – 1 голос. У дужках наведено баланс відповідей (див. методичку в додатку, стор. 7).

Очікування на наступні 12 місяців

Банки очікують, що кредитування та фондування зростатимуть у 2019 році. Респонденти зберігають оптимізм стосовно роздрібного кредитування з II кварталу 2016 року, а корпоративного – з IV кварталу 2016 року. При цьому банки оптимістичніші стосовно роздрібного кредитування протягом останніх двох років, що відображає його стрімкіше зростання в порівнянні з корпоративним. Утім, 74% (41%) опитаних прогнозують зростання кредитів корпорацій.

Підвищення якості кредитного портфеля бізнесу очікують 34% опитаних, населення – 30% (в основному великі банки). Хоча більшість банків змін не прогнозує. Близько двох третин респондентів прогнозує, що у 2019 році збережеться приплив депозитів населення та коштів бізнесу. Баланси відповідей склали 39% та 51% відповідно, їхнє значення для депозитів населення найвище за всю історію спостережень (графік 1).

Графік 1. Очікування зміни ключових показників банків протягом наступних 12 місяців (баланс відповідей*)

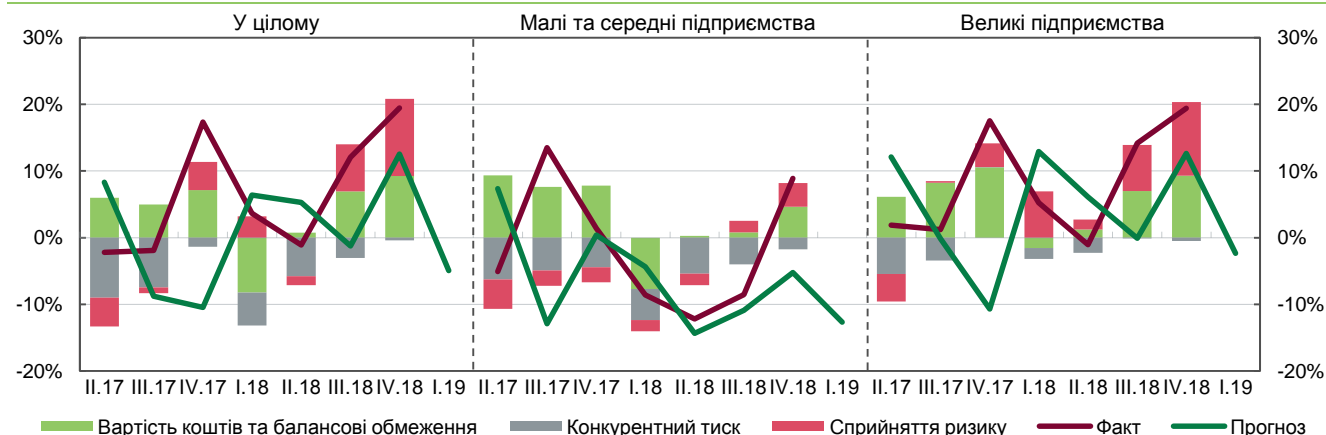
* Позитивний баланс відповідей свідчить про очікування зростання відповідного показника.

Кредитування корпоративного сектору

У IV кварталі 29% опитаних банків несуттєво підвищили внутрішні вимоги до корпоративних позичальників (стандарту кредитування) – баланс відповідей становив 19%. Стандарти кредитування великих підприємств підвищуються два квартали поспіль (баланс відповідей у III-IV кварталах становив 14% та 19% відповідно). Основні причини – погіршення очікувань, зокрема курсових та економічного розвитку, а також підвищення ризику застави та зниження капіталізації банку.

У поточному опитуванні банки звітували про підвищення стандартів для малих та середніх підприємств (МСП). Це сталося вперше за чотири квартали, баланс відповідей становив 9%. Головними мотивами респонденти назвали погіршення курсових очікувань та підвищення ризику застави. Водночас посилення конкуренції з іншими банками залишається фактором зниження вимог до позичальників. (графік 2).

Графік 2. Зміна стандартів схвалення кредитних заявок корпоративного сектору (баланс відповідей*)

Примітка: лінії на графіку – фактичні та прогнозовані значення показника, стовпчики – вплив факторів на зміну показника. "Вартість коштів та балансові обмеження" – незважене середнє факторів "Капіталізація банку" та "Ліквідна позиція банку"; "Конкуренційний тиск" – незважене середнє факторів "Конкуренція з іншими банками" та "Конкуренція з небанківськими установами"; "Сприйняття ризику" – незважене середнє факторів "Очікування загальної економічної активності", "Очікування розвитку галузі або окремого підприємства", "Інфляційні очікування", "Курсові очікування" та "Ризик застави".

* Позитивний баланс відповідей свідчить про посилення жорсткості стандартів схвалення кредитних заявок.

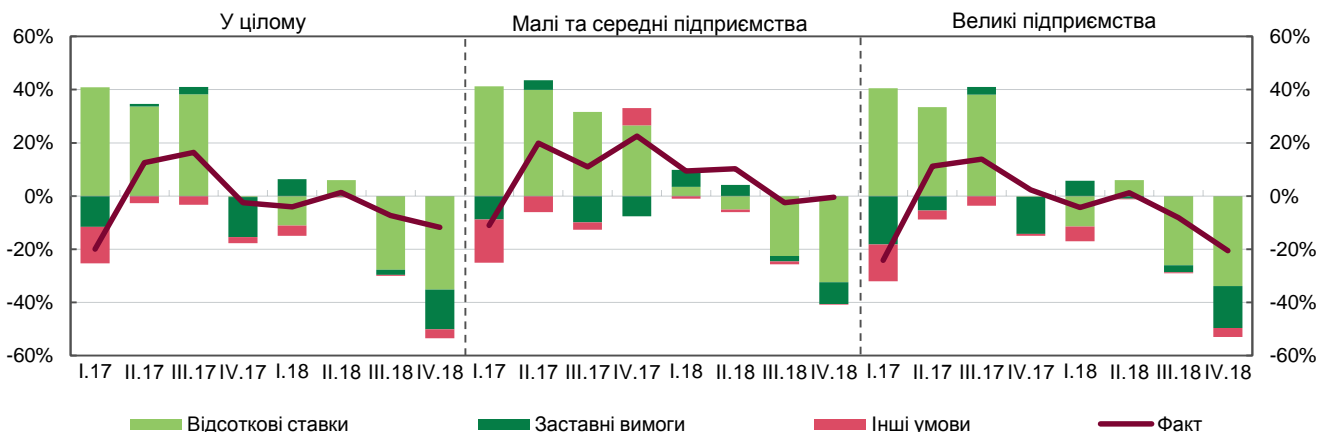
У IV кварталі банки посилювали стандарти схвалення заявок на короткострокові, гривневі та валютні, а особливо на довгострокові кредити, на які стандарти стають жорсткіші від початку спостережень (детальні результати наведено в розділі III Додатка до звіту).

Респонденти вважають, що у I кварталі стандарти кредитування для бізнесу дещо послабляться. Знижувати вимоги до позичальників планують здебільшого великі банки, проте 64% респондентів не планують змінювати кредитні стандарти взагалі. Найбільше фінустанови збираються знизити вимоги до кредитів МСП та короткострокових кредитів: баланс відповідей становив

-13% та -9% відповідно. У стандартах схвалення заявок на довгострокові, гривневі та валютні кредити змін практично не очікується.

Частка схвалених заявок на кредити бізнесу знижується другий квартал поспіль: баланс відповідей – -12%. Найчастіше банки знижували рівень схвалення кредитних заявок для великих підприємств, довгострокових та валютних кредитів. Це супроводжувалося підвищенням жорсткості цінових та нецінових умов видачі кредитів. Серед них другий квартал поспіль домінує підвищення відсоткових ставок. Для кредитів МСП рівень схвалення не змінився (графік 3).

Графік 3. Зміна рівня схвалення кредитних заявок корпоративного сектору (баланс відповідей*)

Примітка: лінія на графіку – фактичне значення показника, стовпчики – вплив факторів на зміну показника. “Відсоткові ставки” – фактор “Відсоткові ставки”; “Заставні вимоги” – фактор “Заставні вимоги”; “Інші умови” – незважене середнє факторів “Зміни непроцентних платежів”, “Розмір кредиту чи кредитної лінії”, “Обмеження, установлені кредитною угодою на позичальника” та “Строк кредиту”.

* Позитивний баланс відповідей свідчить про збільшення рівня схвалення кредитних заявок.

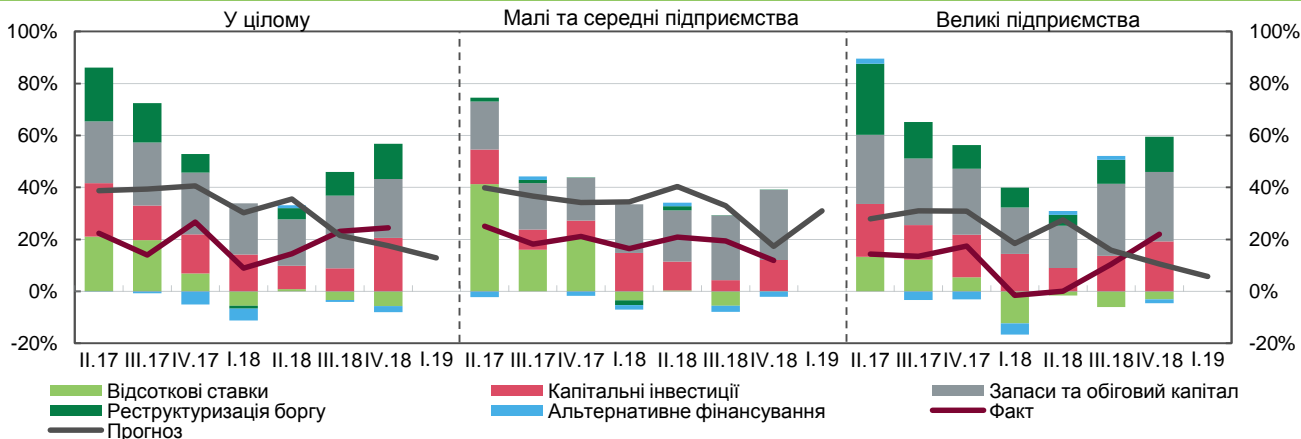
У IV кварталі попит на корпоративні кредити збільшився. Про це заявили 49% опитаних, баланс відповідей склав 24%. Ідеться про кредити як МСП, так і великим підприємствам (графік 4).

реструктуризації наявних боргів. Респонденти зазначили, що кредити від інших банків та зростання відсоткових ставок стримували збільшення попиту на корпоративні кредити (розділ III Додатка).

На думку банків, найбільше зростає попит на короткострокові та гривневі кредити. Головними чинниками опитані вважають потреби бізнесу в оборотному капіталі, коштах для інвестицій чи

Банки очікують, що у I кварталі попит надалі зростатиме на всі види кредитів бізнесу. Найбільше – на кредити МСП (баланс відповідей – 31%), гривневі та короткострокові кредити (баланси відповідей – по 17%).

Графік 4. Зміна кредитного попиту корпоративного сектору (баланс відповідей*)

Примітка: лінії на графіку – фактичні та прогнозні значення показника, стовпчики – вплив факторів на зміну показника. “Відсоткові ставки” – фактор “Зміна відсоткових ставок”; “Капітальні інвестиції” – фактор “Потреба в капітальних інвестиціях”; “Оборотний капітал” – фактор “Потреба в оборотному капіталі”; “Реструктуризація боргу” – фактор “Реструктуризація боргу”; “Альтернативне фінансування” – незважене середнє факторів “Внутрішнє фінансування”, “Кредити від інших банків” та “Продаж активів”.

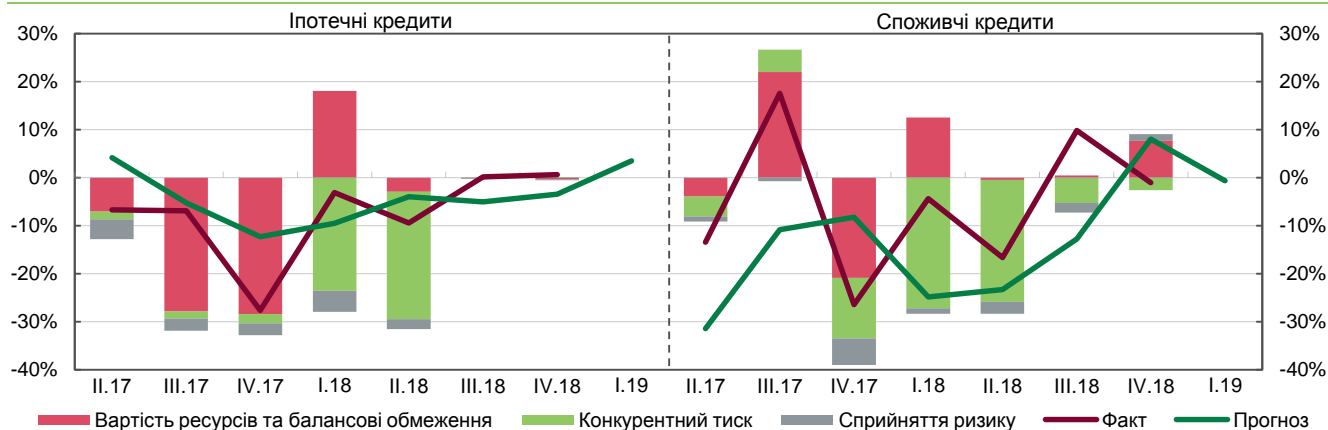
* Позитивний баланс відповідей свідчить про збільшення попиту.

Кредитування домогосподарств

У IV кварталі стандарти кредитування домогосподарств не змінилися. Частина банків звітувала про посилення внутрішніх нормативів та критеріїв відбору позичальників у споживчому сегменті. Головні фактори – зростання вартості ресурсів та балансові обмеження, а також погіршення очікувань стосовно загальної економічної активності, яке зафіксовано вперше з III кварталу 2015 року. Щоправда вплив цих факторів нівелювали респонденти, які пом'якшили стандарти споживчого

кредитування внаслідок конкуренції з іншими банками та підвищення платоспроможності споживачів. В іпотечному сегменті 92% опитаних банків повідомили, що стандарти кредитування не змінилися (графік 5). Респонденти очікують, що в I кварталі вимоги до кредитних заявок підвищаться в іпотечному сегменті (23% опитаних) та переважно не зміняться – у споживчому (70% респондентів).

Графік 5. Зміна стандартів схвалення кредитних заявок домогосподарств (баланс відповідей*)

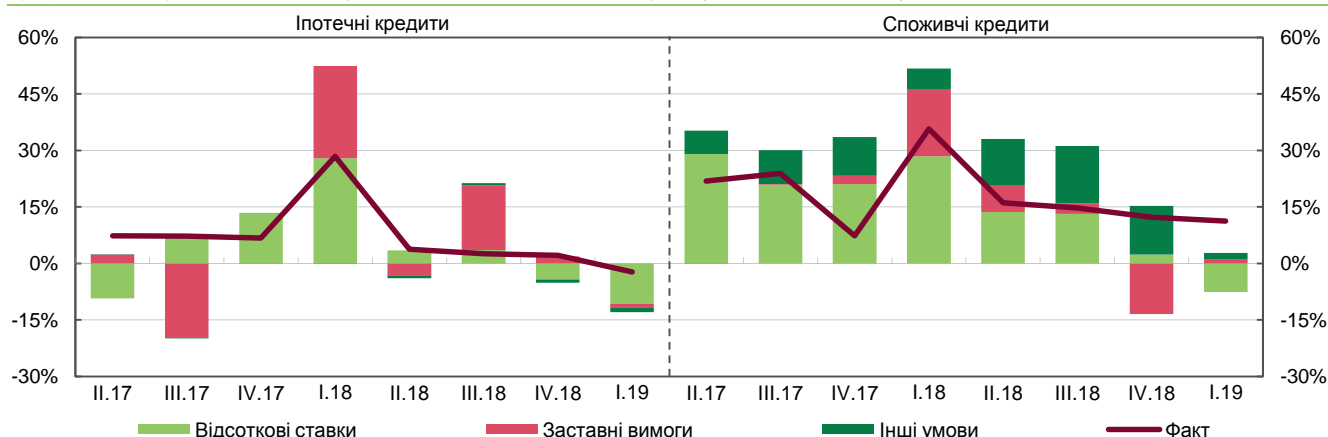
Примітка: лінії на графіку – фактичні та прогнозовані значення показника, стовпчики – вплив факторів на зміну показника. "Вартість ресурсів та балансові обмеження" – фактор "Вартість ресурсів та балансові обмеження"; "Конкуренційний тиск" – незважене середнє факторів "Конкуренція з іншими банками" та "Конкуренція з небанківськими установами"; "Сприйняття ризику" – незважене середнє факторів "Очікування загальної економічної активності", "Інфляційні очікування", "Курсові очікування", а також "Очікування ринку нерухомості" (для іпотечних кредитів) або "Очікування платоспроможності споживачів", "Ризик застави" (для споживчих кредитів).

* Позитивний баланс відповідей свідчить про посилення жорсткості стандартів схвалення кредитних заявок.

У IV кварталі рівень схвалення заявок на споживчі кредити дещо збільшився: 23% респондентів схвалювали більше заявок, баланс відповідей – 11%. Ця тенденція триває з II кварталу 2016 року. Водночас рівень схвалення заявок на іпотеку практично не змінився про що звітували 89% опитаних. Однак тенденція змінилася:

баланс відповідей вперше з III кварталу 2016 року став від'ємним і становив -2%. Близько чверті банків повідомили, що цінова політика надання як споживчих, так й іпотечних кредитів стала жорсткішою через зростання відсоткових ставок (графік 6).

Графік 6. Зміна рівня схвалення кредитних заявок домогосподарств (баланс відповідей*)

Примітка: лінія на графіку – фактичне значення показника, стовпчики – вплив факторів на зміну показника. "Відсоткові ставки" – фактор "Відсоткові ставки за кредитами"; "Заставні вимоги" – фактор "Заставні вимоги"; "Інші умови" – незважене середнє факторів "Строк кредиту", "Зміни непроцентних платежів", а також "Співвідношення суми кредиту до вартості іпотечної застави (LTV)" (для іпотечних кредитів та "Розмір кредиту" (для споживчих кредитів).

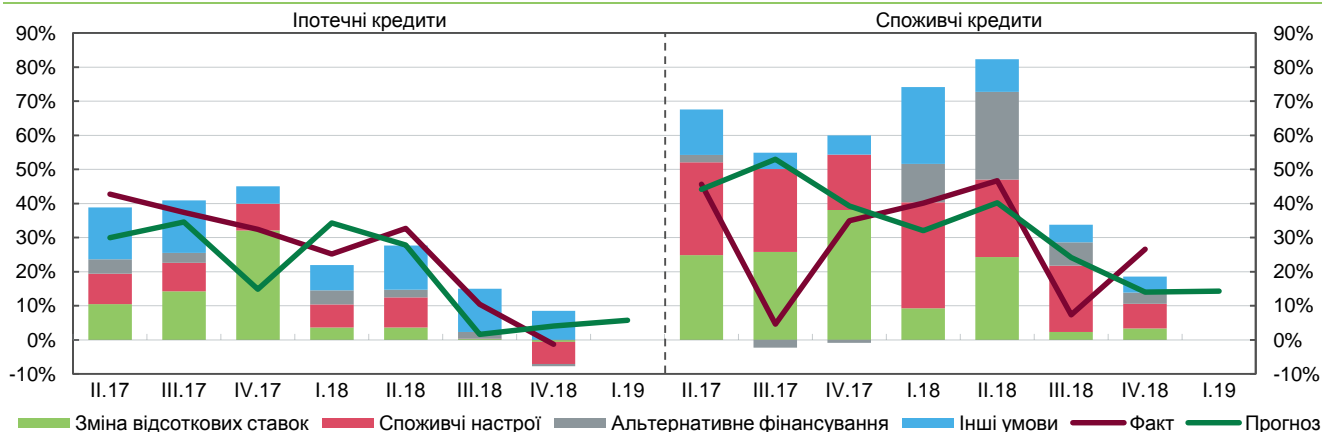
* Позитивний баланс відповідей свідчить про збільшення рівня схвалення заявок.

44% опитаних заявили, що попит на споживчі кредити збільшився (баланс відповідей склав 27%). Ця тенденція триває з III кварталу 2015 року. Уперше з II кварталу 2016 року респонденти не фіксують збільшення попиту на іпотеку (89% опитаних, баланс -1% відповідно). Найвагомими факторами зростання попиту на споживчі кредити названі покращення споживчих настроїв та зростання витрат на товари тривалого вжитку. Тут ситуація змінилася, адже в попередніх кварталах

головними рушіями попиту банки називали доступність кредитів від інших банків. Зменшення попиту на іпотечні кредити, на думку банків, зумовлене збільшенням доступу домогосподарств до ресурсів в інших банках (графік 7 та розділ IV Додатка).

Банки розраховують, що у I кварталі попит на споживчі та іпотечні кредити несуттєво збільшиться, продовжуючи трирічну тенденцію зростання.

Графік 7. Зміна кредитного попиту домогосподарств (баланс відповідей*)

Примітка: лінії на графіку – фактичні та прогнозовані значення показника, стовпчики – вплив факторів на зміну показника. “Зміна відсоткових ставок” – фактор “Зміна відсоткових ставок”; “Споживчі настрої” – фактор “Споживчі настрої”; “Альтернативне фінансування” – незважене середнє факторів “Заощадження домогосподарств” та “Кредити від інших банків”; “Інші умови” (для іпотечних кредитів) – фактор “Перспективи ринку нерухомості”; “Інші умови” (для споживчих кредитів) – незважене середнє факторів “Витрати на товари тривалого вжитку” та “Купівля іноземної валюти”.

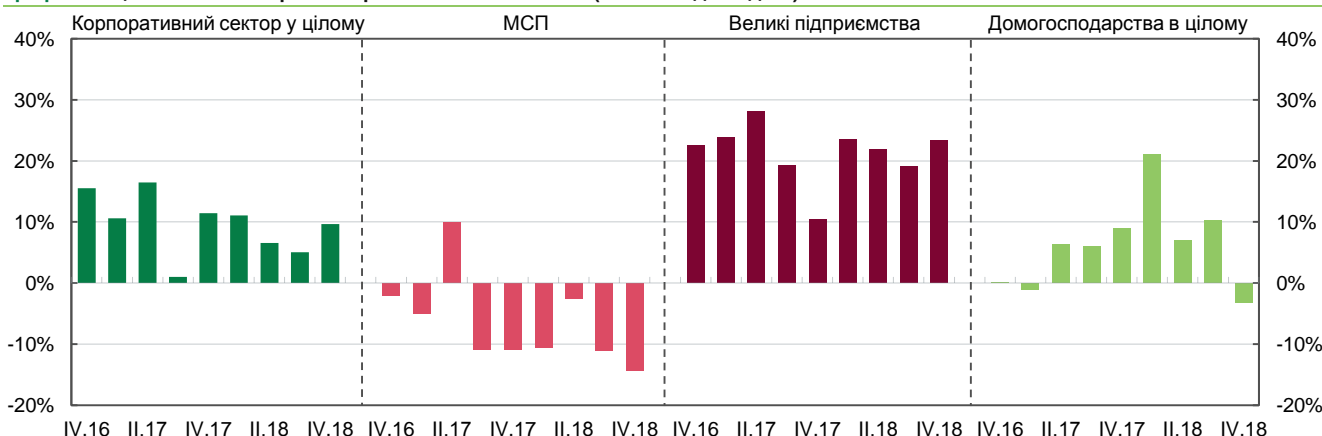
* Позитивний баланс відповідей свідчить про збільшення попиту.

Оцінка боргового навантаження

У IV кварталі майже чверть респондентів вважала боргове навантаження в корпоративному секторі високим. Частка банків, що вказали на високу закредитованість великих підприємств, становила 38% (баланс відповідей 23%). 85% опитаних визначали боргове навантаження на МСП низьким або середнім.

Баланс відповідей становив -14% – це мінімальне значення з початку спостережень. Боргове навантаження домогосподарств стає дедалі нижчим. Понад 85% банків вважали його низьким або середнім (графік 8). Баланс відповідей став від’ємним вперше з I кварталу 2017 року.

Графік 8. Оцінка поточного рівня боргового навантаження (баланс відповідей*)

* Вище значення балансу відповідей відповідає вищій оцінці закредитованості. Позитивне значення свідчить про високий рівень закредитованості, від’ємне – про її низький рівень.

Оцінка ризиків

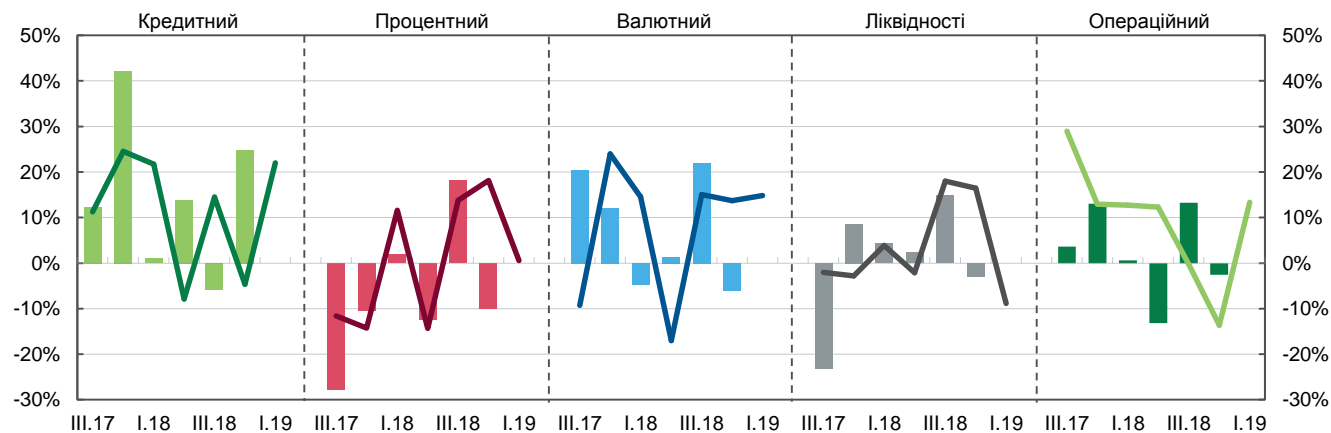
На думку опитаних, у IV кварталі всі ризики, окрім кредитного, зменшилися чи не змінилися. Відповіді великих банків зумовили зростання кредитного ризику

(баланс відповідей становив 25%), та зменшення процентного, валютного та ризику ліквідності (баланси відповідей становили -10%, -6% та -3% відповідно). При

цьому ризик ліквідності зменшився вперше за п'ять кварталів. 80% респондентів заявили, що операційний ризик в їхньому банку не змінився. Банки очікують, що у I кварталі 2019 року кредитний, валютний та операційний

ризик збільшаться (баланс відповідей становив 22%, 15%, 13% відповідно). Водночас ризик ліквідності очікувано знизиться, процентний – не зміниться (графік 9).

Графік 9. Зміна ризиків банків (баланс відповідей*)

Стовпчики на графіку – дані за квартал, лінія – очікування на наступний квартал.

* Позитивний баланс відповідей свідчить про збільшення ризиків.

Додаток: Результати опитування

Кожен банк-респондент в особі кредитного менеджера заповнював електронну анкету. Анкета містить три види запитань:

- відкриті запитання (без обмеження варіантів відповідей);
- запитання із запропонованими варіантами відповідей;
- запитання із запропонованими варіантами відповідей, упорядкованими за шкалою.

Для запитань із відповідями, упорядкованими за шкалою (наприклад, від “суттєво збільшився” до “суттєво зменшився”), розраховано показник “баланс відповідей”. В опитуванні використано такі визначення:

- кредитні стандарти – це внутрішні нормативи та критерії, якими керується банк у своїй кредитній політиці;
- кредитні умови – це терміни та умови надання кредиту, узгоджені між банком та позичальником.

Запитання анкети стосуються змін за останні три місяці та очікуваних змін протягом наступних трьох місяців, тобто протягом наступного за звітним кварталом.

Для розрахунку агрегованого результату за всіма банками кожній відповіді присвоєно оцінку залежно від відповіді респондента і його ваги в загальній вибірці. Оцінки розміщені на шкалі від -1 до 1 залежно від напряму зміни показника. Відповіді, які свідчать, що показник

змінився суттєво, отримують удвічі вищу оцінку, ніж відповіді, що відображають несуттєву зміну. Відповідь “зріс суттєво” матиме оцінку 1, а відповідь “зріс несуттєво” – оцінку 0.5. Кожну оцінку зважено на частку відповідного респондента в загальній вибірці залежно від його частки в активах або кредитному портфелі корпоративного сектору/домогосподарств цієї вибірки. Сумарна оцінка за всіма банками становить баланс відповідей, який можна інтерпретувати як різницю між зваженою часткою респондентів, що звітують про “збільшення” певного показника, та зваженою часткою респондентів, що звітують про “зменшення” цього показника. Баланс відповідей може набувати значень в діапазоні $\pm 100\%$. Позитивний баланс відповідей свідчить про те, що респонденти в цілому оцінюють/очікують зміну показника (стандартів схвалення кредитних заявок/рівня схвалення кредитних заявок/попиту на кредитні продукти/ризиків тощо) у бік збільшення/посилення порівняно з попереднім кварталом. Детальнішу інформацію про те, як інтерпретувати баланс відповідей до кожного запитання, наведено в примітках до відповідних графіків.

Із результатами анкетування в форматі Excel можна ознайомитися на сторінках офіційного Інтернет представництва Національного банку України за посиланням:

https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=20231434

Таблиця 1. Результати опитування

Баланс відповідей	2016				2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
I. Очікування на наступні 12 місяців: ключові показники												
Як, на Вашу думку, зміняться нижчезазначені показники корпоративного сектору у Вашому банку протягом наступних 12 місяців?												
Кредитний портфель	-12.2	-4.2	-3.0	21.4	11.4	17.6	41.1	38.2	46.8	36.7	34.8	40.7
Депозити	39.3	40.2	19.8	48.8	31.6	23.8	37.7	32.3	36.3	34.4	41.9	39.4
Якість кредитного портфеля	15.1	19.1	31.6	18.0	28.4	28.2	-5.1	16.0	36.4	20.5	24.2	14.4
Як, на Вашу думку, зміняться нижчезазначені показники домогосподарств у Вашому банку протягом наступних 12 місяців?												
Кредитний портфель	-3.6	6.4	26.3	-0.6	49.9	39.4	52.7	70.0	48.1	51.2	54.0	53.5
Депозити	36.6	13.9	31.7	41.7	31.1	41.0	46.1	46.2	42.0	41.5	48.1	51.4
Якість кредитного портфеля	14.4	1.8	8.8	31.7	25.3	17.5	24.1	28.7	34.3	28.6	21.8	23.7
II. Оцінки ризиків												
Як змінилися ризики для Вашого банку протягом кварталу, що закінчився?												
Кредитний ризик	14.5	20.0	2.2	18.3	28.4	24.0	12.2	42.2	1.0	13.9	-5.8	24.9
Процентний ризик	-7.1	-18.1	-8.3	9.2	-20.0	-12.0	-27.8	-10.5	1.9	-12.5	18.1	-10.1
Валютний ризик	-2.8	-14.7	-10.7	22.2	24.0	-15.2	20.5	12.1	-4.6	1.3	22.0	-6.1
Ризик ліквідності	-10.4	-5.7	-8.0	15.2	-30.3	2.8	-23.1	8.6	4.3	2.3	14.8	-3.0
Операційний ризик	3.9	10.9	10.2	16.3	14.6	33.5	3.6	13.0	0.6	-13.2	13.2	-2.6
Як, за Вашими очікуваннями, зміняться ризики для Вашого банку протягом наступного кварталу?												
Кредитний ризик	10.9	19.4	11.3	8.1	6.3	11.3	24.5	21.7	-7.9	14.5	-4.6	22.0
Процентний ризик	-10.4	-1.0	-9.3	-9.1	-7.9	-11.6	-14.3	11.6	-14.3	13.8	18.1	0.6
Валютний ризик	5.3	20.3	7.7	-3.6	-8.4	-9.3	23.9	14.5	-17.0	15.1	13.7	14.9
Ризик ліквідності	-8.4	-1.9	-4.9	-0.8	10.4	-2.0	-2.8	3.9	-2.1	18.0	16.4	-8.8
Операційний ризик	18.1	17.0	8.7	8.3	12.1	28.9	12.9	12.7	12.3	-0.2	-13.6	13.4
III. Кредитування корпоративного сектору												
Як змінилися стандарти схвалення заявок на кредити корпоративному сектору протягом кварталу, що закінчився?												
У цілому	-0.9	7.1	0.0	2.0	33.4	-2.2	-1.9	17.4	3.7	-1.1	12.1	19.4
Кредити МСП	-3.9	-1.8	-9.5	-1.1	16.5	-5.1	13.5	1.4	-8.6	-12.2	-8.5	8.9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Кредити великим підприємствам	11.0	12.2	10.7	3.9	35.9	1.9	1.2	17.5	5.3	-1.0	14.2	19.4
Короткострокові кредити	-3.6	5.8	7.4	-0.1	21.7	-3.9	-2.6	16.8	-2.1	-3.1	3.1	12.4
Довгострокові кредити	16.5	4.1	2.0	3.5	38.2	6.1	11.6	20.2	4.9	1.2	12.5	20.5
Кредити в національній валюті	-9.0	-2.9	-1.3	-0.4	17.3	-3.8	-2.6	16.7	-3.0	0.3	6.0	18.2
Кредити в іноземній валюті	39.6	8.1	12.0	4.5	32.9	6.8	13.3	20.7	-0.7	-0.7	6.6	16.1

Як нижчезазначені фактори вплинули на зміну стандартів схвалення заявок на кредити корпоративному сектору протягом кварталу, що закінчився?

Капіталізація банку	6.5	6.4	1.6	0.3	6.4	12.4	11.6	12.4	-7.1	1.1	0.8	12.8
Ліквідна позиція банку	-7.1	-0.9	-8.4	-1.0	5.9	-0.4	-1.6	1.9	-9.3	0.4	13.1	5.7
Конкуренція з іншими банками	-10.9	-1.0	-10.1	-12.6	-11.2	-17.9	-15.3	-3.1	-10.3	-11.9	-6.5	-0.8
Конкуренція з небанківськими установами	-1.1	3.2	0.0	0.0	0.1	0.0	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.0
Очікування загальної економічної активності	3.8	9.9	0.1	-4.6	-3.4	-13.3	1.5	4.9	-5.3	-0.2	1.8	15.5
Інфляційні очікування	20.8	7.9	2.7	-1.0	-3.2	-1.2	-0.9	6.6	8.9	-1.3	4.8	9.3
Курсові очікування	26.9	11.1	4.4	6.1	8.1	8.4	4.8	9.7	11.0	1.9	13.4	16.7
Очікування розвитку галузі або окремого підприємства	-7.6	7.7	2.5	-8.0	-5.7	-12.4	-6.6	3.3	0.6	-9.2	7.0	2.9
Ризик застави	14.3	13.5	5.9	13.5	8.1	-3.1	-3.0	-3.3	0.9	2.0	8.2	13.4

Як, на Вашу думку, зміняться стандарти схвалення заявок на кредити корпоративному сектору протягом наступного кварталу?

У цілому	4.1	-10.4	-4.5	-24.5	8.3	-8.8	-10.4	6.4	5.3	-1.3	12.5	-5.0
Кредити МСП	-15.7	-19.8	-13.2	-13.2	7.3	-12.9	0.4	-4.4	-14.4	-10.9	-5.2	-12.7
Кредити великим підприємствам	9.9	-5.1	2.5	-12.5	12.1	-0.1	-10.7	12.9	6.1	-0.1	12.6	-2.3
Короткострокові кредити	-10.3	-22.0	-5.9	-23.7	13.5	-4.4	-16.4	3.5	-13.5	-3.2	8.0	-8.6
Довгострокові кредити	13.6	-1.6	7.6	-8.4	21.7	-6.0	-9.3	15.3	8.2	2.9	16.0	1.9
Кредити в національній валюті	-6.2	-11.8	-12.2	-24.7	7.1	-9.1	-15.0	4.7	-12.1	-2.1	13.1	0.3
Кредити в іноземній валюті	12.1	2.3	4.4	-9.0	25.9	1.8	-1.7	16.0	7.9	2.6	7.4	-2.7

Як змінився рівень схвалення заявок на кредити корпоративному сектору у кварталі, що закінчився?

У цілому	6.3	-6.3	8.3	12.1	-20.0	12.6	16.4	-2.5	-4.1	1.3	-7.3	-11.7
Кредити МСП	-6.8	-6.4	18.5	7.3	-11.1	19.9	10.9	22.5	9.4	10.3	-2.5	-0.5
Кредити великим підприємствам	6.6	-8.4	-1.2	-3.3	-24.2	11.3	13.9	2.3	-4.3	1.2	-8.1	-20.6
Короткострокові кредити	0.7	-5.6	8.3	11.3	-18.7	13.3	17.3	-1.6	2.8	2.7	-11.0	-6.4
Довгострокові кредити	-5.5	-0.7	-1.0	-9.7	-24.5	9.8	7.2	-6.0	1.1	-0.7	-11.7	-19.9
Кредити в національній валюті	6.6	2.3	15.6	11.2	-13.9	18.5	17.4	3.9	3.3	2.3	-13.8	-5.8
Кредити в іноземній валюті	-9.2	-2.2	-3.1	-9.7	-24.5	2.3	0.6	-6.2	1.2	1.2	-4.5	-15.4

Як змінилися цінові та нецінові умови схвалення заявок на кредити корпоративному сектору протягом кварталу, що закінчився?

У цілому												
Відсоткові ставки (підвищення – це жорсткіші умови)	-25.7	-22.3	-31.7	-16.7	-40.9	-33.6	-38.3	0.4	11.1	-6.0	27.7	35.2
Зміни непроцентних платежів	4.6	2.9	7.7	-1.4	-0.2	-1.4	-7.1	0.1	-0.1	0.0	0.4	0.0
Розмір кредиту чи кредитної лінії	3.1	1.1	0.3	6.8	25.8	-3.3	-0.1	5.2	4.1	-2.4	-1.0	1.6
Заставні вимоги	8.3	8.5	16.0	11.7	11.6	-1.0	-2.7	15.1	-6.4	0.3	2.0	15.0
Обмеження, установлені кредитною угодою на позичальника	15.3	9.4	13.3	17.3	26.3	23.7	19.4	3.1	12.0	3.5	1.0	10.2
Строк кредиту	8.7	7.2	7.0	6.9	2.9	-8.1	0.9	0.8	-0.6	0.2	0.9	1.4
Малим і середнім підприємствам												
Відсоткові ставки (підвищення – це жорсткіші умови)	-19.1	-25.5	-18.3	-13.2	-41.3	-39.9	-31.6	-26.6	-3.5	5.1	22.6	32.4
Зміни непроцентних платежів	3.7	3.2	7.8	-1.4	-0.2	5.3	-1.1	-6.5	-2.4	0.0	0.5	0.0
Розмір кредиту чи кредитної лінії	5.3	-1.8	-3.7	-3.0	22.8	3.0	0.0	-18.9	-5.1	0.0	7.9	0.2
Заставні вимоги	18.9	9.9	5.4	4.4	8.8	-3.6	9.9	7.6	-6.4	-4.2	2.0	8.1
Обмеження, установлені кредитною угодою на позичальника	14.8	8.9	9.6	15.9	40.6	17.7	11.3	5.2	12.1	3.6	-4.6	0.8
Строк кредиту	8.9	3.5	3.5	3.6	2.0	-1.9	0.9	-5.7	-0.6	0.1	0.6	0.1
Великим підприємствам												
Відсоткові ставки (підвищення – це жорсткіші умови)	-30.9	-15.3	-31.6	-17.7	-40.5	-33.4	-38.2	0.3	11.5	-5.9	26.0	33.9
Зміни непроцентних платежів	4.8	3.2	1.5	0.3	-0.2	-1.4	-7.1	0.1	0.0	0.0	0.5	0.0
Розмір кредиту чи кредитної лінії	3.5	1.6	0.3	7.0	26.2	-3.0	-0.1	5.3	4.2	-2.5	-1.0	1.6
Заставні вимоги	8.2	8.3	25.8	11.6	18.2	5.4	-2.9	13.9	-5.7	1.0	2.6	15.8
Обмеження, установлені кредитною угодою на позичальника	15.3	9.5	13.3	17.2	26.4	24.1	19.4	3.1	18.7	3.5	1.0	10.3
Строк кредиту	8.8	7.4	9.2	6.9	2.9	-6.3	2.4	-5.6	-0.6	0.2	0.9	1.4

Як змінився попит корпоративного сектору на кредити протягом кварталу, що закінчився, без урахування сезонних змін?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
У цілому	25.0	11.3	23.3	17.6	8.8	22.4	13.9	26.6	9.0	14.5	23.1	24.4
Кредити МСП	28.7	23.3	24.4	16.9	16.9	25.1	18.2	21.2	16.5	20.8	19.4	11.9
Кредити великим підприємствам	18.1	8.6	12.2	3.7	5.4	14.4	13.5	17.4	-1.5	0.1	10.4	22.0
Короткострокові кредити	17.7	10.4	18.2	16.7	4.0	22.4	14.9	24.4	4.5	16.4	23.3	23.1
Довгострокові кредити	7.2	1.5	7.2	-1.8	17.0	12.8	10.8	20.5	12.7	9.7	10.3	22.4
Кредити в національній валюті	25.5	11.3	22.2	18.3	10.2	22.4	13.9	26.2	5.5	11.8	23.9	23.3
Кредити в іноземній валюті	-19.9	11.5	2.3	-2.6	-3.4	1.4	2.4	12.8	7.0	8.4	7.8	3.6
Як нижчезазначені фактори вплинули на зміну попиту корпоративного сектору на кредити у кварталі, що закінчився?												
Зміни відсоткових ставок	15.2	25.7	18.0	14.9	15.7	21.1	19.7	6.8	-5.5	0.8	-3.4	-5.7
Потреба в капітальних інвестиціях	14.0	8.3	5.9	8.9	8.3	20.6	13.4	15.1	14.2	9.0	8.8	20.6
Потреба в оборотному капіталі	36.7	22.5	25.6	17.1	17.4	23.8	24.2	23.8	19.7	17.8	27.9	22.7
Реструктуризація боргу	24.9	12.9	20.3	16.3	17.3	20.6	15.2	7.2	-1.2	4.3	9.2	13.6
Внутрішнє фінансування	2.3	4.1	6.6	8.9	3.8	8.2	-4.4	-5.6	-2.9	9.1	5.4	-1.1
Кредити від інших банків	-6.0	-8.9	-7.5	1.1	-12.8	-10.0	2.2	-9.7	-10.9	-5.5	-7.5	-5.8
Продаж активів	2.1	1.9	1.7	1.8	1.6	1.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Як, на Вашу думку, зміниться попит корпоративного сектору на кредити в наступному кварталі, без урахування сезонних змін?												
У цілому	44.4	29.9	20.0	31.6	38.8	39.3	40.6	30.2	35.5	21.5	17.6	12.9
Кредити МСП	38.5	29.6	26.3	21.0	39.8	36.7	34.2	34.5	40.3	33.0	17.3	31.0
Кредити великим підприємствам	45.6	23.2	13.1	18.2	27.9	31.0	30.9	18.4	27.6	15.9	10.5	5.8
Короткострокові кредити	45.5	31.9	27.6	30.6	32.3	41.7	41.8	26.4	37.4	21.7	18.1	17.3
Довгострокові кредити	20.0	10.2	2.0	9.5	28.4	34.0	27.6	20.1	25.6	6.5	7.4	9.4
Кредити в національній валюті	48.0	33.4	29.8	33.9	40.8	41.1	39.4	33.1	37.5	21.7	18.1	17.2
Кредити в іноземній валюті	-11.9	-1.1	-1.8	-3.0	11.0	16.2	19.1	-2.2	14.8	4.1	1.8	6.5
Яким, на Вашу думку, було боргове навантаження у корпоративному секторі протягом кварталу, що закінчився?												
У цілому	—	—	13.5	15.5	10.6	16.5	1.0	11.4	11.0	6.6	5.0	9.7
МСП	—	—	-4.1	-2.1	-4.9	10.0	-10.8	-10.9	-10.6	-2.5	-11.1	-14.4
Великі підприємства	—	—	25.7	22.5	23.8	28.1	19.2	10.5	23.5	21.9	19.2	23.3

IV. Кредитування домогосподарств

Як змінилися стандарти схвалення заявок на кредити домогосподарствам протягом кварталу, що закінчився?												
Іпотечні кредити	0.2	-0.5	0.1	-20.5	-7.0	-6.7	-6.9	-27.6	-3.1	-9.5	0.1	0.6
Споживчі кредити	-8.1	-10.8	-17.4	-4.6	-24.3	-13.5	17.6	-26.4	-4.4	-16.6	9.8	-1.1
Як нижчезазначені фактори вплинули на зміну стандартів схвалення заявок на кредити фізичним особам протягом кварталу, що закінчився?												
Вартість ресурсів та балансові обмеження	—	-7.4	-8.2	-4.4	-9.2	-4.2	-22.5	-19.5	-1.5	-0.8	0.0	5.8
Конкуренція з іншими банками	—	-9.8	-19.9	-29.1	-10.6	-10.3	-15.5	-17.3	-33.4	-22.0	-10.5	-3.8
Конкуренція з небанківськими установами	—	0.0	0.0	-4.9	-0.3	-3.7	-4.0	-4.1	-18.0	0.3	0.0	-1.2
Очікування загальної економічної активності	—	-13.7	-17.4	-1.2	-16.8	-4.7	-12.2	-13.1	-14.7	-7.5	-5.4	8.5
Інфляційні очікування	—	-6.7	-8.2	2.2	-0.1	-1.9	-6.0	-3.9	-8.6	-2.0	-1.6	-0.1
Курсові очікування	—	-3.3	-5.0	2.8	0.1	0.4	-6.0	-2.0	0.1	0.7	1.1	1.4
Очікування ринку нерухомості	—	-2.9	-2.5	0.1	-3.9	-4.0	-1.9	0.0	-4.5	-1.9	-0.2	-0.1
Очікування платоспроможності споживачів	—	-8.1	-9.5	-3.0	-5.8	-7.8	-2.9	-14.1	6.4	2.1	-4.4	-3.0
Як, на Вашу думку, зміняться стандарти схвалення заявок на кредити домогосподарствам протягом наступного кварталу?												
Іпотечні кредити	-2.2	-3.3	12.3	-5.7	4.1	-5.2	-12.3	-9.5	-4.0	-5.1	-3.4	3.4
Споживчі кредити	-19.7	-18.1	-18.3	-13.9	-31.5	-10.8	-8.3	-24.9	-23.3	-12.8	8.0	-0.6
Як змінився рівень схвалення заявок на кредити домогосподарствам у кварталі, що закінчився?												
Іпотечні кредити	-0.1	0.0	14.4	21.7	7.3	7.3	6.8	28.4	3.8	2.5	2.2	-2.3
Споживчі кредити	-2.0	10.2	19.3	6.0	21.8	23.9	7.3	35.7	16.1	14.7	12.2	11.3
Як змінилися цінові та нецінові умови надання кредитів домогосподарствам протягом кварталу, що закінчився?												
Іпотечні кредити												
Відсоткові ставки за кредитами	-2.5	-13.8	-2.6	-24.8	9.3	-7.5	-13.4	-28.0	-3.5	-3.5	4.3	10.7
Заставні вимоги	0.1	-0.5	0.0	0.0	-2.3	19.8	0.1	-24.4	3.2	-17.2	-1.8	1.0
Строк кредиту	0.1	0.1	-0.1	0.1	0.0	0.0	-0.1	0.4	0.3	0.0	0.0	-0.3
Зміни непроцентних платежів	0.0	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	2.2	0.0	3.1	3.2
Співвідношення суми кредиту до вартості іпотечної застави (LTV)	0.4	-0.5	-4.1	0.0	0.0	0.2	0.1	0.0	-0.3	-1.7	-0.6	1.0
Споживчі кредити												
Відсоткові ставки за кредитами	-6.0	-6.3	-4.7	-12.8	-29.0	-20.9	-21.1	-28.5	-13.7	-13.2	-2.3	7.6
Заставні вимоги	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.1	-2.2	-17.9	-6.9	-2.8	13.5	-1.0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Строк кредиту	-2.7	-14.2	-9.7	-14.0	-6.5	-7.7	-3.1	-3.5	-12.5	-8.3	-32.8	-1.6
Зміни непроцентних платежів	3.0	-2.9	0.8	-3.1	-3.0	-1.1	-5.4	-3.7	-5.2	-1.5	-9.7	1.0
Розмір кредиту	-15.4	-15.6	-24.3	-11.4	-9.3	-18.3	-22.4	-9.1	-19.5	-35.9	3.8	-4.8
Як змінився попит домогосподарств на кредити у кварталі, що закінчився, без урахування сезонних змін?												
Іпотечні кредити	-0.4	14.3	16.9	24.7	15.3	42.8	37.4	32.4	25.2	32.7	10.5	-1.2
Споживчі кредити	20.2	25.7	15.3	22.4	21.7	45.7	4.6	35.0	40.1	46.7	7.4	26.6
Як нижчезазначені фактори вплинули на зміну попиту домогосподарств на кредити у кварталі, що закінчився?												
Іпотечні кредити												
Зміна відсоткових ставок	0.0	11.2	2.8	24.8	24.5	10.5	14.3	32.1	3.6	3.7	0.3	-0.5
Перспективи ринку нерухомості	0.0	0.5	2.7	3.0	12.4	15.2	15.4	5.1	7.4	12.9	12.7	8.6
Споживчі настрої	-13.0	0.4	2.7	2.8	6.0	8.9	8.4	7.8	6.8	8.8	0.1	-6.5
Заощадження домогосподарств	-12.5	-2.9	0.1	3.1	5.3	7.6	3.2	3.6	6.9	7.0	3.9	6.8
Кредити від інших банків	0.1	0.0	2.5	0.4	9.0	0.9	2.7	-3.4	1.3	-2.4	0.0	-8.0
Споживчі кредити												
Зміна відсоткових ставок	-7.1	8.9	5.0	9.0	24.0	24.9	25.8	38.1	9.3	24.3	2.3	3.4
Споживчі настрої	12.2	8.7	13.8	19.1	13.4	27.2	24.3	16.2	31.0	22.7	19.4	7.2
Витрати на товари тривалого вжитку	23.6	13.1	1.5	12.9	19.2	17.5	10.5	12.1	31.6	14.1	9.6	5.9
Купівля іноземної валюти	10.9	8.4	3.3	-2.5	2.0	9.2	-0.9	-0.9	13.4	5.0	0.5	3.4
Заощадження домогосподарств	3.6	3.7	1.5	18.9	6.4	5.8	4.6	-0.3	32.1	22.4	1.9	5.8
Кредити від інших банків	0.0	0.2	1.1	2.5	11.7	-1.6	-9.2	-1.4	-9.4	29.1	12.0	0.8
Як, на Вашу думку, зміниться попит домогосподарств на кредити в наступному кварталі, без урахування сезонних змін?												
Іпотечні кредити	10.9	6.5	3.9	7.9	30.0	34.6	14.9	34.3	27.9	1.6	4.0	5.8
Споживчі кредити	21.1	31.4	25.4	23.2	44.2	52.9	39.3	32.0	40.3	24.2	14.0	14.3
Яким, на Вашу думку, було боргове навантаження у секторі домогосподарств протягом кварталу, що закінчився?												
У цілому	—	—	2.9	0.1	-1.0	6.3	6.0	9.0	21.1	7.0	10.2	-3.2

Інформація про Опитування

Опитування про умови банківського кредитування – це аналітичний звіт за результатами анкетування банків, яке щокварталу проводить Національний банк України. Мета опитування – поглибити розуміння стану й тенденцій розвитку кредитного ринку Національним банком України та учасниками банківського сектору. Звіт містить узагальнені оцінки і прогнози змін стандартів та умов кредитування корпоративного сектору і домогосподарств, змін кредитного попиту тощо.

Цей звіт містить оцінку стану банківського кредитного ринку у IV кварталі 2018 року та очікувань на I квартал 2019 року. Опитування проводилося з 18 грудня 2018 року до 10 січня 2019 року серед кредитних менеджерів

61 банку. Відповіді надали всі респонденти, їхня частка в загальному обсязі активів банківської системи становить 96%. Результати опитування відображають думку респондентів і не є оцінками чи прогнозами Національного банку України.

Із цим аналітичним звітом, даними анкет та додатковою інформацією про опитування можна ознайомитися на сторінках офіційного Інтернет-представництва Національного банку України за посиланням: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=20231434

Наступне опитування про умови банківського кредитування, що стосуватиметься очікувань на II квартал 2019 року, буде опубліковано у квітні 2019 року.